

TEDENSKA Slike

PRILOGA

DOMOVINI

Leto

v Ljubljani, dne 22 oktobra 1920

štev. 47

Slovenska kolonija na Westfalskem

Slab zaslužek v domovini in pa poskus, naseliti mesto naših Nemcev, posebno na Spodnjem Štajerskem, je bil povod, da si je že pred leti mnogo Slovencev izselilo iz domačih krajev. Odšli so s

trebuhom za kruhom. Mnogo jih je odšlo v Ameriko, kjer so nastale velike slovenske kolonije, nekaj se jih je izselilo po drugih delih sveta odkoder so se vrnili ali pa poizgubili med drugimi narodi. Le tam daleč, ob reki Reni, na Westfalskem, kjer je cvet nemške industrije, kjer so bogati rudniki in velike tovarne, tam so se naselile znatne množine Slovencev, ki se krepko drže in precej dobro zavedajo svojega pokolenja. Nekaj nad 60 tisoč jih je in so še vsi naši državljani, čeprav so nekateri že pozabili svoj materin jezik.

Da si olajšajo svoj obstanek in priborijo pravice, so se združili in organizirali v nekaj društev. Zveza teh društev je imela 5. septembra t. l. v mestu Bottropu svoj redni letni občni zbor, katerega se je udeležil v imenu Narodne strokovne zveze dr. Joža Bohinjec iz Ljubljane.

Kakor nam naš zastopnik pripoveduje, je bilo to zborovanje zelo veličastno. Zbralo se je nad 300 delegatov, prišli so od vseh krajev in se zavedali resnosti položaja in velikega pomena Zveze. Zborovali so v veliki okrašeni dvorani nemškega delavstva, kjer je znameniti nemški napis: »Domovino hočem častiti in se za njen ugled boriti!«, ki naj bi bil poučljiv tudi za razne naše brezdomovince. Tak narod s takim domoljubjem je pač res nepremagljiv in premaga največje neprilike. — Poleg omenjenega napisa pa je blestel tudi naš napis in sicer sredi »Zveznega znaka«: »Živela Jugoslavija!« — Občni zbor je obravnaval navadne točke, naš delegat pa jih je pozdravil v imenu napredne domovine in jim orisal socialno zakonodajo in socialne razmere v domovini in njih pravni položaj napram Nemčiji. Občnega zbora pa se je udeležil tudi neki Koncilija, predsednik društva sv. Barbare, kjer je organiziranih tudi precejšnje število naših rojakov. Omenjeni možakar je smatral za svojo prvo dolžnost, da je jel

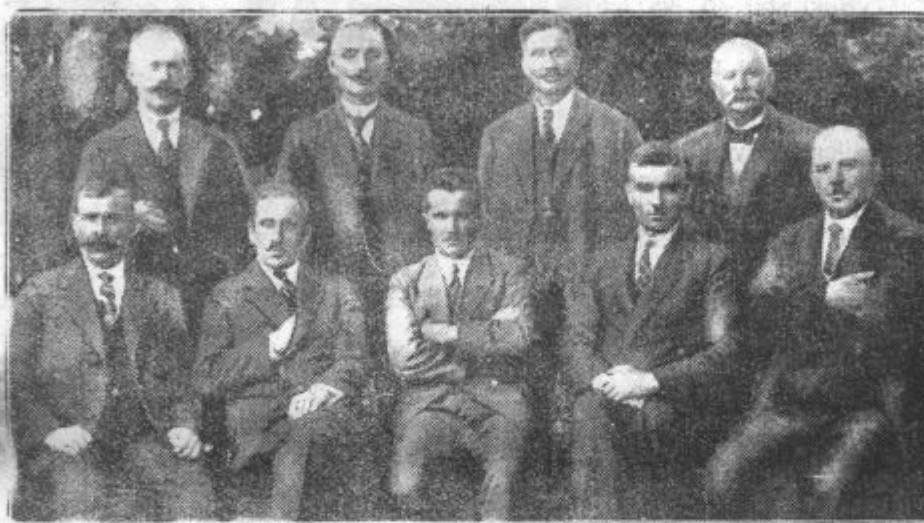
udrihati po Jugoslaviji, kar pa so mu naši zavedni rojaki preprečili s tem, da so mu odvzeli besedo. Pri tej priliki naj omenimo, da je Društvo sv. Barbare nekoč posetil kanonik Kalan in je članom pri-

povedoval o slov. avtonomiji, zabavljal čez Srbe in kvasil pač po stari klerikalni navadi. Člani tega društva so po večini še avstrijskega mišljenja in veliki nasprotniki Jugoslavije, pač pa mnogo zahtevajo od nje. Pa pustimo te brezdomovince in se vrnimo k našim prijateljem, ki so se zbrali po zborovanju k veseli zabavi in prepevali naše domoljubne pesmi. Zabava je dolgo trajala in naš posetnik ne more prehaliti naših bratov tam daleč na severu baš radi njihovega lepega in dostojnega družabnega življenja.

Nemci jih zelo čislajo in jih smatrajo za najboljše delavce, jim pa kljub temu ne privoščijo boljšega dela, kakor težko delo rudokopov. — Zastopnik napram oblasti jim je naš tamošnji rojak g. Bolha, ki je tudi izboren organizator. Življenje naših rojakov v tujini ni lahko, posebno če pomislimo, da imajo zelo težko delo. Nimajo pa tudi prilike za nadaljno izobrazbo. Čehi in Poljaki, ki so tudi tam gori naseljeni v večjih skupinah, imajo svoje šole in mislijo že na srednješolsko izobrazbo svojih ljudi, dočim naši nimajo niti ljudskih šol.

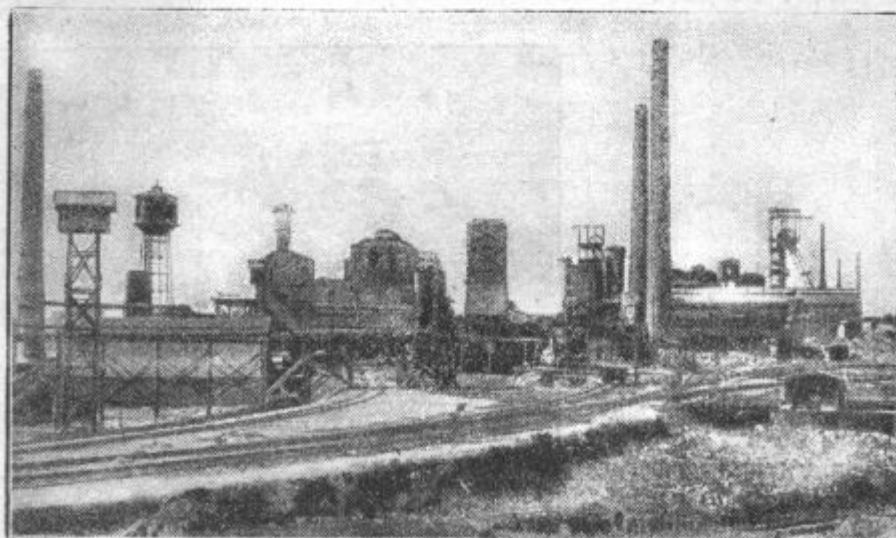
Med našimi rojaki na Westfalskem je mnogo zelo nadarjenih in so se nekateri že izobrazili v nemških šolah. Le-ti so po večini za nas izgubljeni. Skrajni čas bi bil, da bi se tudi glede tega kaj storilo v naši državi in bi se ukaželnim olajšala vrnitev v domovino. — Sploh bi bilo želeli mnogo večjega zanimanja za naše rojake; po-

trebno bi bilo, da jim pošljemo učne moči, ki bi jih poučevale v materinščini. Zlasti tak pouk jim je neobhodno potreben, če hočemo, da vzdržijo v nemškem morju in ostanejo ohranjeni domovini in narodu. Posebno še zato, ker morda le kdaj dočakamo tudi tiste srečne dni, ko dobe vsi naši rojaki, raztreseni sedaj po Nemčiji in Franciji v domovini dovolj kruha, in se vrnejo nazaj med svoj narod, od kjer jih je gospodarska kriza pognala po svetu.

Ožji odbor Zveze jugoslovenskih delavskih društev v Nemčiji.

z dr. Bohinjem iz Ljubljane v sredi, ki se je kot gost in delegat udeležil konference dne 5. septembra t. l. v Bottropu. Od leve proti desni v zgornji vrsti: 1. Korošec Avgust, svetovalec Zveze (doma iz Zbelovca); 2. Kopriva Jakob, prisodnik ožjega odbora, predsednik Jugoslovenskega delavskega društva v Horstu (doma iz Slivnice); 3. Seme Andrej, prisodnik ožjega odbora, predsednik J. del. društva v Hülsu (doma iz Grahovč); 4. Zagar Jožef, svetovalec Zveze (doma iz Soštanja), v Nemčiji nad 40 let. — Spodnja vrsta: 5. Gobjkovič Matija, podpredsednik Zveze, predsednik društva v Bottropu (doma iz Ljutomer); 6. Bolha Pavel, predsednik Zveze (doma iz Ljubljane); 7. dr. Bohinjec Joža, načelnik Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani itd.; 8. Doberšek Franc, podpredsednik Zveze, predsednik društva v Recklinghausen-Süd; 9. Kužnik Jože, blagajnik Zveze (doma iz Mirne peči na Dolenjskem).

Ceha Prosper v Bottropu

trebno bi bilo, da jim pošljemo učne moči, ki bi jih poučevale v materinščini. Zlasti tak pouk jim je neobhodno potreben, če hočemo, da vzdržijo v nemškem morju in ostanejo ohranjeni domovini in narodu. Posebno še zato, ker morda le kdaj dočakamo tudi tiste srečne dni, ko dobe vsi naši rojaki, raztreseni sedaj po Nemčiji in Franciji v domovini dovolj kruha, in se vrnejo nazaj med svoj narod, od kjer jih je gospodarska kriza pognala po svetu.

Na desni zgoraj:
Jugoslovensko delavsko društvo v Buer-Hasselu.

Na desni spodaj:
Jugoslovensko delavsko društvo v Suderwicu ob praznovanju petletnice obstoja.

na 76VI

Luka Svetec. Dne 8. t. m. je poteklo sto let, kar se je rodil v Podgorju pri Kamniku pod slamnato streho, kakor večina slovenskih slavnih mož. Na narodnem polju je deloval vedno v prvih vrstah še pred 1. 1848. pa vso dolgo dobo do 21. januarja 1921, ko je v visoki starosti 95 let

umrl kot notar v Litiji. On je v našo književnost uvedel sedanjí črkopis, ki ima za glasove č, š in ž le po eno črko, prej so pa za te črke rabili stoletja po dve črki. Kot državni in deželni poslanec se je boril za združenje vseh slovenskih dežel v eno pokrajino z enim deželnim zborom. Zedinjeno Slovenjo in Jugoslavijo je še doživel v 93. letu svoje starosti. Pod imenom Podgorski je objavljajl preproste pesmi in bil med ustanovitelji družbe sv. Cirila in Metoda, ki ji je bil 30 let podpredsednik.

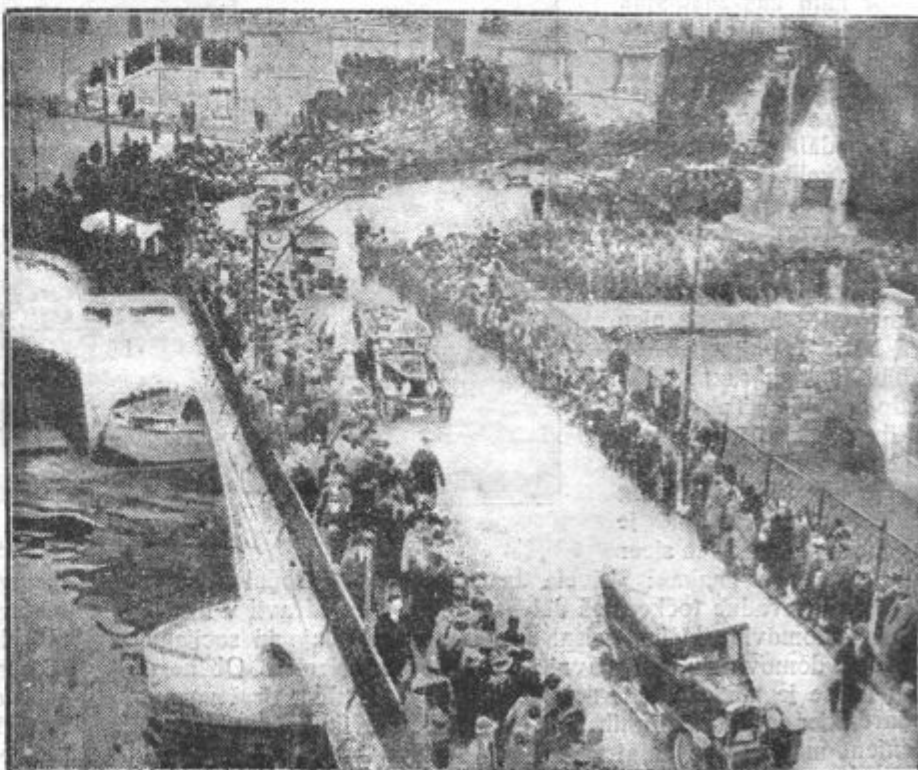
Jugoslovensko delavsko društvo v Dorstenu.

Andrej Senekovič, bivši gimnazijski ravnatelj v Novem mestu in v Ljubljani in šolski nadzornik, je pred nedeljo preminul v Ljubljani v 78. letu starosti. Kot sin kmetiških staršev se je rodil 17. novembra 1848. na Ščavnici v Slovenskih goricah. Plemeniti mož ima največje zasluge za družbo sv. Cirila in Metoda, kateri je predsedoval celih 19 let.

Na desni:

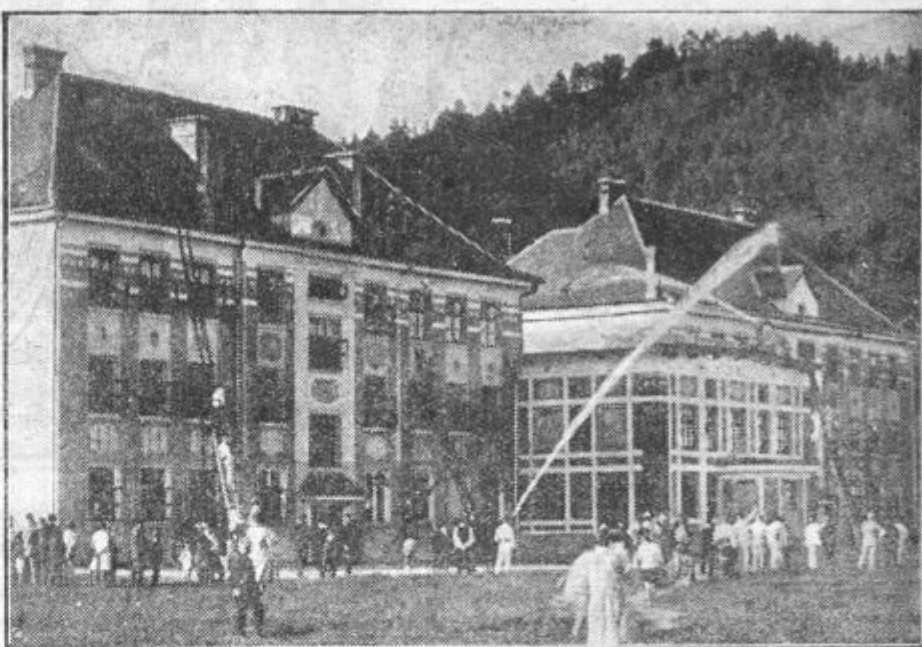
Veličastni sprevod avtomobilov s češkoslovaškimi parlamentarci se ob navdušeni množici pomika čez Marijin trg in Frančiškanski most pred magistrat v Ljubljani.

Andrej Sarabon, zavedni ljubljanski veletrgovec, rodóm iz Tržiča, je te dni obhajal 40 letnico svoje trgovine na takozvani »Šrangli« pri cerkvi sv. Petra v Ljubljani.

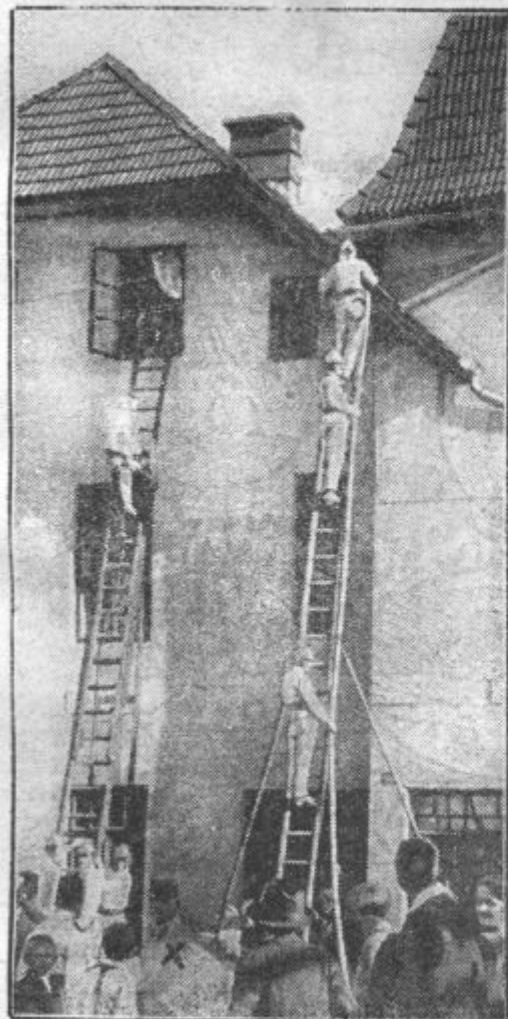
Dr. Janko Štebinger, upravnik drž. licejske knjižnice v Ljubljani, iz vasi Ledeahl pri Sv. Ani na Krečbergu, je minuli torek obhajal svojo osetdesetletnico. Bivši dijaki treh naših gimnazij in realke v Ljubljani in v meške gimnazije ne morejo pozabiti tega svojega najboljšega profesorja, ki jim je bil vzgojitelj in oče obnem. Za naše ljudstvo je napisal knjigo »Nemščina brez učitelja«, ki je doživela že štiri izdaje, in sestavil je »Slovarček nemškega in slovenskega jezika«, torej dve knjigi, ki sta posebno našim delavcem v tujini mnogo koristile. Želimo mu, da bi vedno zdrav tako marljivo deloval na vseh poljih naše kulture.

Župna vaja gasilskih društev s hidranti na Dekliškem domu predilniških stavb v Litji.

Prizori z zadnje povodnji na Tolminskem. Slike predstavljajo posamezne dele opustošene doline Hofenje, ki se vleče od Dol. Trebuše med planoto Šebrelje in Vojsko.

Na desni:

Frančiška Goršičeva, imenovana »slovenska Cecilija«, iz Krakovega v Ljubljani, je minuli torek praznovala svojo osetdesetletnico čvrsta in čila. Več desetletij je bila orglavka v trnovski cerkvi in jo zato pozna vsa Ljubljana. Na sliki jo vidimo pred orglami, ki jih ji je napravil njen oče Martin, navaden sodar, iz domačega lesa. Piščali je vlij iz cinastih krožnikov, meh je pritržil z volovskimi žilami, le klavijatura je dunajskega izvora. Njen oče je že l. 1848. nastopal z drugimi pevci v ljubljanskem gledališču s slovenskimi pesmimi. Njen brat Fran Goršič je izdeloval znamenite orgle, ki še danes pojo njegovo slavo po mnogih naših cerkvah. Medičarjeva Franca, tako je njeno hišno ime, še vedno rada igra na svoje orgle lepe domače pesmi, le mehov ne more več goniti, ker so ji opešale noge. Želimo ji, da bi še dolgo ne zapustila dragih svojih orgel in kratkočasila sebe in svoje Krakovčane, ki jo imajo vsi radi.

Na levi:

Župne vaje gasilcev v Litji. Slika nam predstavlja rešilno akcijo v vilji g. Krhlikarja. V ospredju vidimo župnega načelnika Lajovica.

Orel napada jerebice. Z iglo v kožo vbodena slika na hrbtu moža.

Jakob Alešovec-Brencelj je že 25 let v grobu, pa se še vsa Slovenija spominja njegovih dovtipov in šal, ki jih je objavljala od l. 1869—1885 v svojem časopisu »Brencelj«. Vsaka hiša pozna tudi njegove knjige »Kako sem se jaz likal«, »Ljubljanske slike«, »Vrtomirov prstan«, »Jama nad Dobrušo«, »Ne v Ameriko« in igro »Eno uro doktor«, »Nemški ne znajo«, ki se še vedno igrajo po naših odrih. Rojen je bil l. 1842. na Skaručni pod Šmarno goro, umrl je pa slep in zapuščen ravno pred 25. leti v ljubljanski bolnici — njegovi spisi pa med slovenskim narodom ne bodo pozabljeni nikdar.

Glava Krista s trnjevo krono. Slika je s tisoči vbodljaji neki Anglež vbodel na prsi svojega prijatelja.

Dolgodlaki jazbečar

Kratkodlaki jazbečar

Slike s prizori iz spisov Josipa Jurčiča v gostilni »pri Obrščaku« na Muljavi, rojstnem kraju tega velikega pisatelja »Desetega brata« in drugih najbolj priljubljenih naših povesti.

Na levi: Zmaj, kakoršen je v kitajskem grbu, yboden na hrbtu Kitajca.